

6183 SAYILI KANUNA GÖRE TECİL MÜESSESESİ

Mahmut ERGÜL^(*)

I - GİRİŞ

Vergi hukukunda tecil konusu en geniş şekilde 1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 48. maddesi içinde düzenlenmiştir. Tecil, ödenecek safhaya gelen kamu alacaklarının belli bir süre ertelenerek, ödeme güçlüğüne düşmüş ve zor durumda bulunan bir mükellefler için getirilmiş bir ödeme kolaylığı şeklinde nitelenebilir. Burada amaç mükellefiyetin devamını sağlamak ve mükellefi icra ve iflas gibi sert tedbirlerden koruyarak kamu alacağının tahsilini sağlamaktır.

II- Tecilin Uygulanacağı Amme Alacakları

Tecil , müessesesi mükellefler lehine düzenlenmiş bir düzenlemedir , bir vergi borcunun ödenmesi , haciz paraya çevrilme halleri her borçlu amme borçlusunu çok zor duruma düşüreceğinin anlaşılacağı durumlarda , bazı kayıt ve şartlarla amme alacağının iki yıl veya beş yılı geçmemek üzere tecil edilerek takside bağlanabileceği 6183 sayılı 48. maddesi ile hüküm altına alınmıştır.

Tecil , kamu idarelerine olan borçlarını çok zor durumda oluşları nedeniyle zamanında ödeyemeyecek durumda olanlara , ödeme kolaylığı getirmektedir. Tecilin uygulanacağı amme alacakları 48

'nci maddenin birinci fıkrasında ; vergi , resim , harç ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı , vergi cezası , para cezası gecikme zammı alacakları ve bu alacaklar dışında kalan amme alacakları olarak sınıflandırılmıştır.

Bununla birlikte Taşıt Alım , Motorlu Taşıtlar , Katma Değer Vergisi , Geçici Vergi , Özel Tüketim Vergisi , BSMV , Harçlar , Fonlar Ve Ecrimisil, Eğitime Katkı Payı ve Eğitime Katkı Payına ait gecikme zammından olan alacaklar ile Ek Vergiler (Ek Motorlu Taşıtlar Taşıt Ek Emlak Vergisi v.b.) tecil kapsamına girmeyen alacaklarıdır.

Alacaklı amme idareleri, çok zor duruma düşecek borçlunun borçlarını mutlaka tecil etmek zorunda da değildir. Bu durum tamamen alacaklı amme idaresinin takdir yetkisine girdiğinden, takdir hakları idari dava konusuna dahi girmemektedir.

Tecile yetkili makamlar Devlete ait amme alacaklarında ilgili bakanlar, özel idarelere ait alacaklarda valiler ile belediyelere ait alacaklarda ise belediye başkanlarıdır. Söz konusu yetkiler sahipleri tarafından kısmen veya tamamen mahalli teşkilata devredilebilirler.

III- Tecil ve Taksitlendirmenin Koşulları:

Çok Zor Durum Koşulu: Madde ile zor durum hali tespit edilememiş olsa da, burada amaç borcun vadesinde ödenmesi, haciz tatbiki veya hacz olunmuş

^(*) Vergi Denetmeni

malların paraya çevrilmesi halinde, borçlunun işine devam edemeyecek veya işini tasfiye edecek hale gelmesidir.

Başvuru: Tecil talebi mutlaka dilekçe ile yapılmalıdır. Çünkü doğabilecek ihtilaf ve davalarda ispat aracı olarak kullanılabilecektir.

Borçlunun Teminat Göstermesi Şartı: Tecil talebinin kabul edilebilmesi için, gerekli koşullardan biri de tecil edilmesi istenilen kamu alacağı için **teminat** gösterilmesidir. Kamu alacağının güvence altına alınması için bu koşul zorunludur. Yasa'nın 10. maddesinde nelerin teminat olarak kabul edileceği gösterilmiştir. Bunlar sırasıyla; nakit para, banka teminat mektubu, Hazine tahvil ve bonosu, Hükümetçe belirlenecek hisse senedi ve Ulusal hisse senedi ve tahviller, menkul ve gayrimenkul mallar. Teminat olarak gösterilen malların, tecil süresi içinde değerini kaybetmesi halinde, yerine başka bir değer teminat olarak gösterilmesi veya mevcut teminatın tamamlanması gerekir. Aksi halde, kamu alacağı yeniden muaccel hale gelir.

Faiz Şartı: Madde metninde tecil ve taksitlendirilecek amme alacaklarından faiz alınacağı belirtilmiş olup, alınacak faizin oranı 438 Tahsilat Genel Tebliği ile 24.04.2006 tarihinden itibaren % 2 olarak tespit ve ilan edilmiştir.

IV- İdarece Yapılacak İnceleme:

Yasa, tecil konusunda vergi idaresine geniş takdir hakkı tanımıştır. Vergi idaresinin tecil talebinde bulunan borçlunun, gerçekten "çok zor durumda" olduğunu belirlemesi gerekecektir. Bunun için Erteleme ve Taksitlendirme Talep ve Değerlendirme formunda yer alan bilgilere istinaden, bilanço ve gelir tablosundaki kalemler, rasyolar yardımı ile mali tahlile tabi tutulur ve bir değerlendirme yapılır. Sonuçta, ödenecek borç tutarı, mükellefin ödeme gücü ve borç ödemedeki iyi niyeti dikkate alınmak suretiyle talep kabul veya reddolunur.

V- Tecil ve Taksitlendirmede Yetkili Makamlar:

Maliye Bakanlığı, Gelirler Genel Müdürlüğü

27.06.2003 tarih ve 027796 sayılı ve 2003/3 sayılı Tahsilat İç Genelgesi ile vergi dairesi başkanlıkları, vergi dairelerine tanınan tecil ve taksitlendirme yetkisini yeniden belirlemiştir. Buna göre;

	Tutar - YTL
- Ankara, İstanbul Ve İzmir Vergi Dairesi Başkanlıkları	1.000.000
- Adana, Antalya, Bursa, Kocaeli Vergi Dairesi Başkanlıkları	800.000
- Yukarıdaki İller Dışında Kalan Büyükşehir Belediyesi Bulunan İller İçin	500.000
- Diğer İller İçin	200.000
- Bağımsız Vergi Daireleri	40.000
- Bağlı Vergi Daireleri	20.000

1 milyon YTL'yi aşan tecil ve taksitlendirme taleplerinde ise yetki, Gelir İdaresi Başkanlığı'na aittir.

VI- Süreli Red:

6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin ikinci fıkrasında; "Borcunun tecilini talep eden ancak, talepleri uygun görülmemeyerek reddedilen borçlular, söz konusu borçlarını reddin tebliği tarihinden itibaren idarece 30 güne kadar verilebilecek ödeme süresi içinde ödedikleri takdirde, bu amme alacağı ödendiği tarihe kadar faiz alınmak suretiyle tecil olunur" hükmü öngörülmüştür. Böylece idarece 30 güne kadar verilecek ödeme süresi içinde borçlularca ödeme yapıldığında, sadece ödeme tarihine kadar tecil faizi alınmasıyla yetinileceğinden gecikme zammı uygulanması söz konusu olmayacaktır. Süreli red ismi verilen bu uygulama ile tecil talebi reddedilen borçluya 6183 sayılı Kanunun 481 inci maddesine göre en fazla 30 gün ödeme süresi verilebilir. Bu süre azami süredir.

Tecil talebinin reddedilerek borçluya ödeme süresi verilmesi halinde düzenlenecek yazının , Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre derhal borçluya tebliği gerekmektedir. Çünkü bu ödeme süresi, tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Borçluya verilen ve yazıda belirtilen süre beklenildikten sonra şayet borç bu süre içinde ödenmediği takdirde cebren takip edilerek tahsili sağlanır. Ödemenin bu süre içinde yapılmaması halinde tecil faizi değil, başlangıcından itibaren gecikme zammı uygulanmasına gidilmesi gerekmektedir.

VII- Tecil Şartlarına Uyulmaması:

Tecilde asıl olan, taksitlerin zamanında ödenerek değerini kaybetmeden teminat veya mahcuz malların, ilgili amme idaresinin ihtarı üzerine tamamlanması veya yerlerine başkalarının gösterilmesidir. Aksi halde amme alacağı muaccel hale geleceğinden, teminatın derhal 56 ncı maddeye göre paraya çevrilmesi gerekir. Eğer teminat ve mahcuz malların değerlerini kaybetmesi sonucu amme alacağı karşılıksız kalmışsa, aradaki farkın kapatılması borçludan

istenir. Borçlu bu farkı tamamlamazsa alacak muaccel olur ve borçlu hakkında takibata devam olunur.

Maddenin son fıkrasına eklenen yeni bir cümle ile tecil edilen amme alacağının gecikme zammı tatbik edilmeyen alacaklardan olması halinde, Ödenen tecil faizleri (438 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği ile belirlenen, 28.04.2006 tarihinden itibaren yıllık.%24) iade veya mahsup edilemeyecektir.